

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Caesari
Avg. in Comicijs Augustæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Augsburg, 1535

VD16 C 4710

De Invocatione Sanctorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34184

DE INVOCATIONE
Sanctorum.

Articulus XXI. simpliciter damnant, q̄ inuocationē san-
ctorum non requirimus. Nec ullo in loco prolixius rhetori-
cantur. Neq̄ tamen aliud quidquam efficiunt, quam sanctos ho-
norandos esse, Item sanctos qui uiuunt orare pro alijs, quasi ue-
ro propterea necessaria sit inuocatio mortuorum sanctorum. Al- *Cyprianib*
legant Cyprianum, q̄ uiuum Cornelium rogauerit, ut discedens
pro fratribus oret. Hoc exemplo probant mortuorum inuocatio-
nem. Citant & Hieronymum contra Vigilantium. In hac arena *Hieronymib*
inquiunt, ante mille & centum annos uicit Hieronymus Vigilā-
tium. Sic triumphāt aduersarij, quasi iam sit debellatum. Nec ui-
dent isti asini apud Hieronymum contra Vigilantium, nullam
extare syllabam de inuocatione. Loquitur de honoribus sancto-
rum non de inuocatione. Neq̄ reliqui ueteres Scriptores ante
Gregorium, fecerunt mentionem inuocationis. Certe hæc inuo-
catio cū his opinionibus, quas nunc docent aduersarij de applica-
tione meritorum, non habet testimonia ueterum Scriptorum.

Confessio nostra probat honores sanctorum, Nam hic triplex *Triplex honos*
honus probandus est. Primus est gratiarū actio. Debemus enim
deo gratias agere, q̄ ostenderit exēpla misericordiæ, q̄ significaue-
rit se uelle saluare homines, q̄ dederit doctores, aut alia dona ec-
clesiæ. Et hæc dona, ut sunt maxima, amplificanda sunt, & laudā-
di ipsi sancti, qui his donis fideliter usi sunt, sicut Christus laudat
fideles negociatores. Secundus cultus est cōfirmatio fidei nostræ,
cū uidemus Petro condonari negationem, erigimur & nos, ut ma-
gis credamus, q̄ uere gratia exuberet supra peccatū. Tertius ho-
nos est imitatio, primum fidei, deinde cæterarum uirtutum, quas
imitari pro sua quisq̄ uocatione debet. Hos uero honores non re-
quirunt aduersarij. Tantum de inuocatione, quæ etiamsi nihil
haberet periculi, tamen non est necessaria, rixantur.

Zachar. 1.

Præterea & hoc largimur, q̄ Angeli orent pro nobis. Extat enim testimonium Zachariæ 1. Vbi angelus orat. Domine exercituum usq̄quo tu non misereberis Ierusalem &c. De Sanctis et si concedimus, q̄ sicut uiui orant pro ecclesia uniuersa in genere, ita in cœlis orent pro ecclesia in genere, tametsi testimonium nulum de mortuis orantibus extat in scripturis, præter illud somnium sumptum ex libro Machabeorum posteriore.

Porro ut maxime pro ecclesia orent Sancti, tamen non sequitur q̄ sint inuocandi. Quanquam confessio nostra hoc tantum affirmat, q̄ Scriptura non doceat Sanctorum inuocationem, seu petere a sanctis auxilium. Cum autem neq̄ præceptum, neq̄ promissio, neq̄ exemplum ex scripturis de inuocandis Sanctis afferri possit. Sequitur conscientiam nihil posse certi de illa inuocatione habere. Et cum oratio debeat ex fide fieri, quomodo scimus, q̄ deus approbet illam inuocationem? Vnde scimus sine testimonio scripturæ, q̄ sancti intelligant singulorum preces? Quidam plane tribuunt diuinitatem sanctis, uidelicet, q̄ tacitas cogitationes mentium in nobis cernant. Disputant de matutina & uespertina cognitione, fortassis, quia dubitant, Vtrum mane, an uesperis audiant. Hæc comminiscuntur, non ut sanctos honore afficiant, sed ut quæstuosos cultus defendant. Nihil afferri potest ab aduersarijs contra hanc rationem, q̄ cum inuocatio non habet testimonium ex uerbo dei, non possit affirmari, q̄ sancti intelligant inuocationem nostram, aut, ut maxime intelligant, q̄ deus eam approbet. Quare aduersarij nō debebant nos ad rem incertam cogere, quia oratio sine fide non est oratio. Nam q̄ allegant ecclesiæ exemplū, constat nouum hunc in ecclesia morem esse, nam ueteres orationes etsi mentionem sanctorum faciunt, non tamen inuocant sanctos. Quanquam etiam illa noua inuocatio in ecclesia, dissimilis est inuocationi singulorum.

Deinde aduersarij non solum inuocationem in cultu sanctorum requirunt, sed etiam applicant merita sanctorum pro alijs, &c.

faciunt ex sanctis non solum deprecatores, sed etiā propitiatores. Id nullo modo ferendum est. Nam hic prorsus transfertur in sanctos proprius honor Christi. Faciunt enim eos mediatores, et propitiatores, & quanquam distinguunt de mediatoribus intercessionis, & mediatoribus redemptionis, tamen plane faciunt ex sanctis mediatores redemptionis. Atq; etiā illud dicunt sine testimonio scripturæ, qd sint mediatores intercessionis, quod ut uerecūdisime dicatur, tamen obscurat officium Christi, & fiduciam misericordiae debitam Christo, transfert in sanctos. Fingunt enim homines Christum duriores esse, & sanctos placabiliores, & magis confidunt misericordia sanctorum, qm misericordia Christi, & fugientes Christum, quærunt sanctos. Ita faciunt ex eis re ipsa mediatores redemptionis.

Itaq; ostendemus, qd uere faciant ex sanctis nō tantum deprecatores, sed propitiatores, hoc est, mediatores redemptionis. Non dum recitamus hic uulgi abusus. De doctorū opinionibus adhuc loquimur. Reliqua etiā imperiti iudicare possunt. In propitiatore hæc duo concurrunt. Primum, oportet extare uerbum dei, ex quo certo sciamus, qd deus uelit misereri & exaudire inuocantes per hunc propitiatorem. Talis extat de Christo promissio. Quidquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis. De sanctis nulla extat talis promissio, quare conscientiae non possunt certo statuere, qd per sanctorū inuocationē exaudiamur. Itaq; inuocatio illa non fit ex fide. Deinde mandatum etiā habemus, ut inuocemus Christum iuxta illud, Venite ad me qui laboratis &c. quod certe nobis quoq; dictum est. Et Esaías ait 9. In die illa, stabit radix Iesse, in signū populorū, Ipsum gentes deprecabuntur. Et Psal. 43. Vultū tuū deprecabuntur omnes diuites plebis. Et Psal. 71. Et adorabūt eum omnes reges terræ. Et paulopost, orabunt corā eo iugiter. Et Ioan. 5. inquit Christus, Vt omnes honorificent filiū, sicut honorificant Patrē. Et Paulus 1. Thessaloni. 2. orans inquit, Ipse autem dominus noster Iesus Christus & deus

Esai. 9.

Ps. 43 et 71

Joan. 5.

1. Thessa. 2.

& pater noster, exhortetur corda uestra, & confirmet uos &c. At de sanctorum inuocatione, quod possunt aduersarij præceptum, quod exemplum ex scripturis afferre? Alterum est in propitiatore, quod merita ipsius proposita sunt, ut quæ pro alijs satisfaceret, quæ alijs donentur imputatione diuina, ut propter ea, tanquam proprijs meritis iusti reputentur, ut si quis amicus pro amico soluit æs alienum, debitor alieno merito tanquam proprio liberatur. Ita Christi merita nobis donantur, ut iusti reputemur fiducia meritorum Christi cum in eum credimus, tanquam propria merita haberemus.

Et ex utroque, nempe ex promissione, & donatione meritorum, oritur fiducia misericordiæ. Talis fiducia promissionis diuinæ, Item meritorum Christi debet afferri ad orandū. Vere enim statuiere debemus, & q̄ propter Christum exaudiamur, & q̄ ipsius meritis habeamus placatum Patrem. Hic aduersarij primum iubent inuocare sanctos, cum neque promissionem dei, neque mandatum, neque exemplum scripturæ habeant. Et tamen faciunt, ut maior fiducia misericordiæ sanctorum concipiatur quæ Christi, cum Christus ad se uenire iusserit, non ad sanctos. Secundo applicant merita sanctorum alijs, sicut merita Christi. Iubent confidere meritis sanctorum, quasi reputemur iusti propter merita sanctorum, sicut iusti reputamur meritis Christi. Nihil hic fingimus. In indulgentijs dicunt se applicare merita sanctorum. Et Gabriel interpres Canonis Myssæ confidenter pronunciat, nos ordine instituto a deo, debere ad auxilia sanctorum confugere, ut saluemur eorum meritis & uotis. Hæc sunt uerba Gabrielis, Et tamen passim in libris & concionibus aduersariorum leguntur absurdiora. Quid est facere propitiatores, si hoc non est? Prorsus equantur Christo, si confidere debemus, q̄ meritis eorum saluemur. Vbi autem institutus est ille ordo a deo, quem dicit iste, q̄ debeamus ad auxilia sanctorum confugere? proferat exemplum ex scripturis, aut præceptum. Fortassis ex aulis Regum sumunt hunc ordinem, ubi

Gabriel

amicis intercessoribus utendum est. At si Rex constituerit certū intercessorem, non uolet ad se causas per alios deferri. Ita cū Christus sit constitutus intercessor & Pontifex, cur quærimus alios? Passim usurpatur hæc forma absolutionis. Passio Domini nostri Iesu Christi, merita beatissimæ uirginis Mariæ, & omnium sanctorum sint tibi in remissionem peccatorum. Hic pronuntiatur absolutio, q̄ non solum meritis Christi, sed meritis aliorum sanctorum reconciliemur & iusti reputemur. Quidam e nobis uiderūt morientem doctorem Theologiæ, ad quem consolandum adhibitus erat Monachus quispiam Theologus, Is morienti nihil inculcabat, nisi hanc precationem, Mater gratiæ nos ab hoste protege, in hora mortis suscipe. Vt largiamur q̄ beata Maria oret pro Ecclesia, num ipsa suscipit animas in morte, num uincit mortē, num uiuificat? Quid agit Christus? si hæc facit beata Maria, quæ & si est dignissima amplissimis honoribus, tamen non uult se æquari Christo, sed potius exempla sua nos intueri & amplecti uult. At res loquitur ipsa, q̄ publica persuasione beata uirgo prorsus in locum Christi successerit. Hanc inuocauerunt homines, huius misericordiæ confisi sunt, per hanc uoluerunt placare Christum, quasi is non esset propiciator, sed t̄m horrendus Iudex, & ultor. Nos autem sentimus, nos tantum fiducia meritorum Christi iustificari, non fiducia meritorum B. Virginis aut aliorum sanctorum. De alijs sanctis dictum est, Vnusquisq̄ recipiet mercedem secundum suum laborem, id est, ipsi inter se donare sua merita. alij alijs non possunt, sicut Monachi uendunt suorum ordinum merita. Et Hieronymus ait de fatuis uirginibus. Et quia prodire obuiam fatuæ extinctis lampadibus non possunt, deprecantur eas quæ prudentes erant, ut oleum mutuent, quibus responderunt, nō posse se dare, quia non sit forte, quod omnibus satis sit, alienis scilicet operibus ac meritis neminem adiuuandū, quia unicuiq̄ lampadi suæ emerre oleum necesse sit. Cum igitur aduersarij doceant fiduciam collocare in inuocationem sanctorum, cum neq̄ uerbum Dei, neq̄

absolutio p̄rda

*monachi ven-
dunt merita*

*De fatuis vir-
ginibus*

exemplum scripturæ habeant, cum applicent merita sanctorum pro alijs, non secus ac merita Christi, & proprium Christi honorem in sanctos transferant, neque opiniones eorum de cultu sanctorum, neque consuetudinē inuocationis recipere possumus. Scimus enim fiduciam in Christi intercessionem collocandam esse, quia hæc sola habet promissionem Dei. Scimus solius Christi merita propitiationē pro nobis esse. Propter Christi merita reputamur iusti, cum credimus in eum, sicut textus ait. Omnes qui confidunt in eum, non confundentur. Nec iustificamur fiducia meritorum B. Virginis, aut aliorum sanctorum.

Anna *rc*

Hæret & hic error apud doctos, quod singulis sanctis certæ procurationes commissæ sint, ut Anna diuitias largiatur, Sebastianus arceat pestilentiam, Valentinus medeatur morbo comiciali, Georgius tueatur equites. Hæc persuasiones plane sunt ortæ ex ethnicis exemplis. Sic enim apud Romanos putabatur Iuno ditare, Febris arcere febrim, Castor & Pollux defendere equites &c. Et fingamus moderatissime tradi inuocationem sanctorum, tamen cum exemplum sit periculosissimum, quorsum opus est eam defendere, cum nullum habeat mandatum aut testimonium ex uerbo Dei. Immo nec ueterum Scriptorum testimonium habet. Primum, quia, ut supra dixi, cum alij mediatores præter Christum quærentur, collocatur fiducia in alios, obruitur tota notitia Christi, Idque res ostendit. Videtur initio mentio sanctorum, qualis est in ueteribus orationibus tolerabili consilio recepta esse. Postea secuta est inuocatio, inuocationem prodigiosi & plusquam ethnici abusus secuti sunt. Ab inuocatione ad imagines uentum est, hæc quoque colebantur, & putabatur eis inesse quædam uis, sicut magi uim inesse fingunt imaginibus signorum celestium certo tempore sculptis. Vidimus in quodam monasterio simulacrum beatæ uirginis, quod quasi *αὐτοματόν* apte mouebat, ut uideretur aut auersari petentes, aut annuere. Et tamen omnium statuarum atque picturarum portenta superant fabulosæ historiæ de sanctis, quæ

magna autoritate publice tradebatur. Barbara petit inter tormēta præmium, ne quis inuocans ipsam, moriatur sine eucharistia. Alius totum Psalteriū, stans pede in uno, quotidie recitauit. Christophorum pinxit aliquis uir prudens, ut significaret per allegoriam, magnum oportere robur animi esse in his qui ferrent Christum, hoc est, qui docerent Euangelium, aut confiterentur, quia necesse sit subire maxima pericula. Deinde stolidi monachi apud populum docuerunt inuocare Christophorum, quasi talis polyphemus aliquādo extitisset. Cuncti sancti maximas res gesserint, uel reipublicæ utiles, uel continentes priuata exempla, quarum cōmemoratio, tum ad fidem confirmandam, tum ad imitationē in rebus gerendis multū conduceret, has nemo ex ueris historijs cōquisiuit. At uero prodest audire, quomodo sancti uiri administrauerint respublicas, quos casus, quæ pericula subierint, quomodo sancti uiri regibus auxilio fuerint in magnis periculis, quomodo docuerint Euangelium, quas habuerint cum hæreticis dimicationes, prosunt & exempla misericordiæ, ut cum uidemus Petro cōdonatā esse negationē, cū uidem⁹ Cypriano cōdonatū esse, q̄ magus fuisset, cū uidemus Augustinū in morbo expertū uim fidei, cōstanter affirmare, q̄ uere deus exaudiat preces credentiū. Huiusmodi exēpla, quæ uel fidē uel timorē, uel administrationē reipublicæ cōtinent, proderat recitari. Sed histriones quidā nulla neq̄ fidei, neq̄ rerū publicarū regendarū scientia præditi, cōfinxerunt fabulas imitatione Poematū, in quibus tantū insunt supersticiosa exempla, de certis precib⁹, certis ieiunijs, & addita sunt quædam ad questum facientia. Cuiusmodi sunt miracula de rosarijs & similibus ceremonijs conficta. Neq̄ opus est hic recitare exempla. Extant enim legendæ ut uocant, & specula exemplorum, & Rosaria, in quibus pleracq̄ sunt non dissimilia ueris narrationibus Luciani. His prodigiosis & impijs fabulis applaudunt Episcopi, Theologi, Monachi, quia faciunt πρὸς τὰ ἀλγέα, Nos non ferunt, qui ut CHRISTI honos & officiū magis cōspici

Barbara

Christophorū

possit, non requirimus inuocationem sanctorum, & abusus in cultu sanctorum taxamus. Cumque omnes boni uiri ubique desiderent in his abusibus corrigendis uel Episcoporum auctoritatem, uel diligentiam concionantium, tamen aduersarij nostri in confutatione omnino dissimulant, etiam manifesta uitia, quasi recepta confutatione, uelint nos cogere ut etiam notissimos abusus approbemus. Ita insidiosae scripta est confutatio non tantum in hoc loco, sed fere ubique. Nullus est locus in quo a dogmatibus suis discernant manifestos abusus. Et tamen apud ipsos, si qui sunt saniores, fatetur, multas falsas persuasiones haerere in doctrina Scholasticorum & Canonistarum, multos praeterea abusus in tanta inscitia & negligentia pastorum irrepsisse in Ecclesiam. Neque enim primus fuit Lutherus qui de publicis abusibus quereretur. Multi docti & praestantes uiri longe ante haec tempora deplorauerunt abusus Mystice, fiduciam obseruationum Monasticarum, questuosos cultus sanctorum confusionem doctrinae de poenitentia, quam uel maxime oportebat perspicuam & explicatam extare in Ecclesia. Ipsi audiuius excellentes Theologos desiderare modum in Scholastica doctrina, quae multo plus habet rixarum philosophicarum, quam pietatis. Et tamen in his ueteres fere propiores sunt scripturae, quam recentiores. Ita magis magisque degenerauit istorum theologia. Nec alia causa fuit multis bonis uiris, quod initio amare Lutherum coeperunt, quam quod uidebant eum explicare animos hominum, ex illis labyrinthis confusissimarum & infinitarum disputationum, quae sunt apud Scholasticos theologos & Canonistas, & res utiles ad pietatem docere. Quare non fecerunt candidae aduersarij, quod cum uellent nos assentiri confutationi, dissimulauerunt abusus. Ac si uellent Ecclesiae consultum, maxime isto in loco, in hac occasione, debent hortari optimum Imperatorem, ut de corrigendis abusibus consilium caperet, quem quidem non obscure animaduertimus cupidissimum esse bene constituendae, & sanandae Ecclesiae. Sed aduersarij non hoc agunt, ut honestissimam & sanctissimam uoluntatem

ratem Imperatoris adiuvant, sed ut nos quoquo modo opprimant. De statu ecclesiæ multa signa ostendunt eos parum sollicitos esse. Non dant operam, ut extet apud populum certa quædam summa dogmatum ecclesiasticorum. Manifestos abusus nova & inusitata crudelitate defendunt. Nullos patiuntur in ecclesijs idoneos doctores. Hæc quo spectent, boni vii facile iudicare possunt. Sed hac via neq; suo regno, neq; ecclesiæ bene consulunt. Nam interfectis bonis doctoribus, oppressa sana doctrina, postea existant fanatici spiritus, quos non poterunt reprimere aduersarij, qui & ecclesiam impijs dogmatibus perturbabunt, & totam ecclesiasticam politiam euertent, quam nos maxime cupimus conseruare. Quare te optime Imperator Carole propter gloriam Christi, quam nihil dubitamus te cupere, ornare atq; augere, oramus, ne uiolentis cõsilijs aduersariorum nostrorum assentiaris, sed ut quæras alias honestas uias concordia ita constituendæ, ne piæ conscientia grauentur, ne uisæuitia aliqua in homines innocentes, sicut hæcenus fieri uidimus, exerceatur, ne u sana doctrina in ecclesia opprimatur. Hoc officium deo maxime omnium debes, sanam doctrinam conseruare & propagare ad posteros, & defendere recta docentes. Id enim postulat deus, cum Reges ornat nomine suo, & deos appellat, inquiens, Ego dixi, Dii estis, ut res diuinas, hoc est, euangelium Christi in terris conseruari & propagari current, & tanquam uicarij dei uitã & salutem innocentũ defendat.

De VTRAQVE SPECIE COENAE Domini.

Non potest dubitari, quin pium sit, & consentaneum institutioni Christi, & uerbis Pauli uti utraq; parte in coena domini. Christus enim instituit utramq; partem, & instituit, nõ pro parte ecclesiæ, sed pro tota ecclesia. Nam non presbyteri solum, sed tota ecclesia autoritate Christi, nõ autoritate humana utitur